

STEKKER ERUIT!

Brandwonden komen op het werk relatief weinig voor. Gelukkig maar, want ernstige brandwonden leiden tot letsel voor het leven. Daarom is het belangrijk dat tijdens een toolboxmeeting niet alleen de juiste behandeling, maar vooral de preventie van brandwonden aan bod komt.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Per jaar hebben 35 duizend Nederlanders met een brandwond medische hulp nodig, merendeels kinderen. Brandwonden op het werk komen gelukkig relatief weinig voor. Toch hebben ze vaak grote gevolgen. Hoe ernstig iemand verbrandt, hangt af van de temperatuur, de duur van de blootstelling aan die temperatuur en de oorzaak. Een eerstegraads verbranding kenmerkt zich door een rode, pijnlijke huid. Binnen een etmaal zijn die verschijnselen verdwenen en de huid herstelt volledig. Tweedegraads brandwonden leiden tot (zeer) pijnlijke blaren. Tussen de opperhuid en de lederhuid ontstaat een vochtophoping. Spontane genezing kan vier of vijf weken duren, afhankelijk van de diepte van de brandwond.

Voor eerstegraads en tweedegraads brandwonden die niet groter zijn dan een 2 euro-muntstuk hoef je niet naar de dokter. Dat geldt wel voor grotere tweedegraads brandwonden en voor derdegraads brandwonden waarbij de huid volledig is weggebrand. Voor genezing hiervan is dikwijls huidtransplantatie nodig. Voor herstel van vierdegraadsbrandwonden waarbij

ook spieren en botten zijn verbrand, is een operatie noodzakelijk.

Gevaar

Hete vloeistoffen en stoom zorgen het vaakst voor verbranding. Daarna volgen open vuur, flashburn (stralingshitte bij een ontploffing), contact met hete voorwerpen en chemicaliën.

Een elektrische stroom veroorzaakt het minst vaak brandwonden, maar de gevolgen zijn meestal ernstig. Bij een spanning van 230 V kun je een stroomsterkte van minder dan 1,2 mA (milliampère) al voelen aan je vingers. Bij meer dan 6 mA trekken je spieren krachtig samen. Meer dan 8 mA is pijnlijk en loslaten wordt dan al moeilijk. Vanaf 25 mA kun je niet meer loslaten en bij meer dan 50 mA volgt bewusteloosheid. Verbrandingen, spierkrampen en hartstilstand treden op vanaf 200 mA. Ter vergelijking: door een 100 W gloeilamp stroomt 450 mA bij 230 V.

Brandwonden op de werkplek met dodelijke afloop zijn over het algemeen te wijten aan elektrische stroom of inademing van chemische stoffen of hete lucht. Bij elektrocutie kan de schade aan hart, bloedvaten en longen aanzienlijk zijn. Chemische brandwonden aan de longen zijn vooral gevaarlijk omdat na een of twee etmalen nog forse oedeemvorming kan optreden.

Eerst water, behalve...

Toch verbrand? Dan geldt: eerst water, de rest komt later. Een zachte douchestraal is ideaal, maar slootwater of desnoods een snelblusser kan ook (behalve in het gezicht natuurlijk). Liefst langer dan tien minuten koelen, dat scheidt vooral veel pijn. Als iemand een grote brandwond heeft, gebruik dan lauw water om onderkoeling te voorkomen.

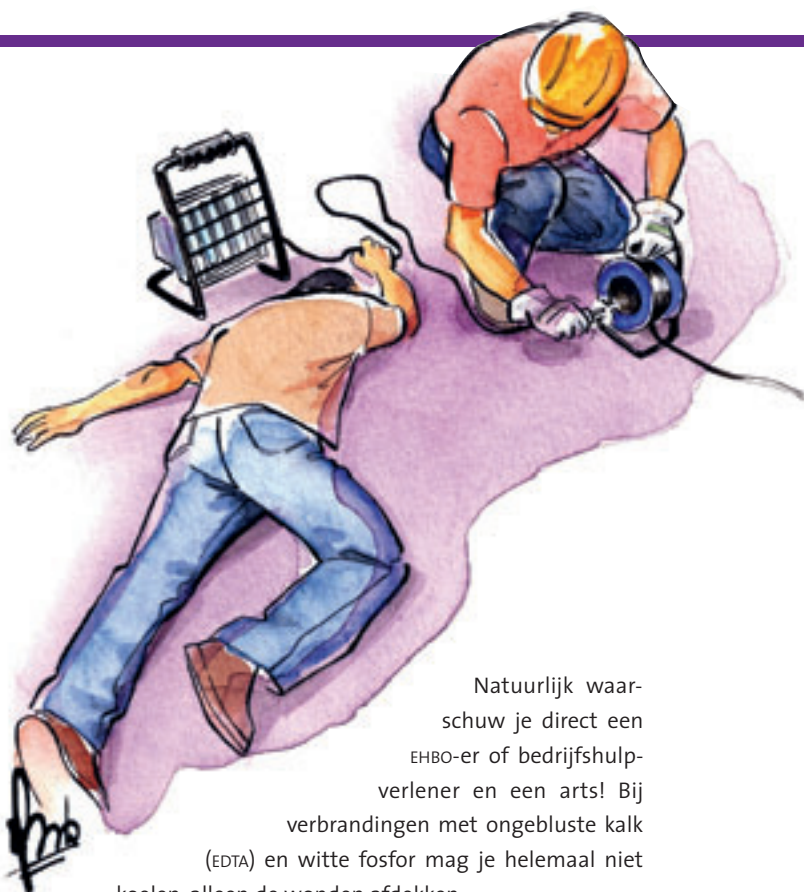
Vuur kun je eveneens doven door iemand strak in een deken of jas te wikkelen. Let dan op dat je eerst de bovenkant bij de nek strak afsluit en ook het ander uiteinde dicht houdt. Heb je helemaal niets bij de hand, dwing dan het slachtoffer om op de grond te gaan liggen en te rollen.

Wat je nooit moet doen: de kleren van het slachtoffer open maken of verwijderen. Smeer ook niets op de verbrande huid, maar dek de wond af met steriel verband. Een schone, gestreken zakdoek of theedoek is ook goed. Wie zijn oog verbrandt door vlammen, een wegspringende vonk of een chemisch product, is het beste af met een oogdouche. Maar ook een fles water (zonder prik) helpt. Spoel met het hoofd schuin, vanaf de neus naar de buitenste ooghoek.

Bij elektrocutie mag je alleen water gebruiken als je zeker weet dat de elektrische stroom is onderbroken.

TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het achttiende deel uit de serie.

Natuurlijk waarschuw je direct een EHBO-er of bedrijfshulpverlener en een arts! Bij verbrandingen met ongebluste kalk (EDTA) en witte fosfor mag je helemaal niet koelen, alleen de wonden afdekken.

Spanningsloos werken

Voorkomen van brandwonden is natuurlijk beter en dat staat of valt met een veilige werkplek en een veilige werkprocedure. Daarbij hoort een goede bedrijfs-

hulpverlening, waarbij er altijd minstens één bedrijfs-hulpverlener op de werkplek is. Bekijk voordat je aan de slag gaat waar de brandblussers hangen, of er een (oog)douche aanwezig is en hoe je zonder moeite en gevaar kunt weggemen als er brand uitbreekt. Lees de etiketten van de producten die je gebruikt, zodat je weet of ze brandwonden kunnen veroorzaken en gebruik een veiligheidsbril en -handschoenen als dat nodig is. Rook niet tijdens het werken.

Haal de spanning van een elektrische installatie voordat je aan het werk gaat en controleer of er inderdaad geen spanning op staat. Zorg ervoor dat niemand ongemerkt de stroom weer kan inschakelen en aard de installatie. Kan spanningsloos werken niet, houd dan voldoende afstand (minimaal 20 m bij bovengrondse hoogspanningsleidingen). Draag daarbij de juiste PBM's, zoals geïsoleerde laarzen, en maak gebruik van een rubberen mat. Veilige spanning is maximaal 50 V wisselspanning en maximaal 120 V gelijkspanning. Gereedschappen die op 230 V werken, moeten dubbel geïsoleerd zijn (te herkennen aan een dubbel vierkant). Tot slot: let erop dat de werkvloer niet alleen opge-ruimd maar ook droog is en blijft. <

■ TOOLBOXMEETING TIJDENS MONTEURSOVERLEG

De monteurs bij Van Dijnsen Installatiewerken uit Breda hebben in het voorjaar van 2008 nog een toolboxmeeting gehouden over preventie van brandwonden. 'We geven dan gelijktijdig informatie over de gebruikelijke maatregelen', vertelt Tanja Huizinga, hoofd personeelszaken bij Van Dijnsen. Ze somt op: 'Onmiddellijk koelen met lauw water, liefst onder een douche-straal, geen kleding verwijderen, geen zalf erop smeren en een arts waarschuwen.'

Bij Van Dijnsen werken zo'n honderd mensen. Deze totaalinstallateur is ISO 9001 en VCA** gecertificeerd en opereert in de gehele Benelux en ook projectmatig in Duitsland. Behalve elektrotechnische en verwarmingsinstallaties legt het bedrijf systemen voor beveiliging en brandpreventie aan.

De chefs geven per toerbeurt de toolboxmeeting, minstens tien keer per jaar. Voor een nieuw project wordt vaak een aparte toolboxmeeting samengesteld, met daarin alle bijzondere veiligheidsaspecten van die klus. Na afloop van de meeting leveren de chefs bij Huizinga een presentielijst in met daarop de handtekeningen van de werknemers. Zo kan ze controleren of iedereen de toolboxmeetings volgt. Alles wordt vastgelegd op registratielijsten. 'En de leidinggevende inspecteert regelmatig de werkplek.'

De toolboxmeetings bij de werkmaatschappij Van Dijnsen Beveiliging worden elke maand gehouden, samen met het algemene monteursoverleg. 'Handig, want op dat moment heb je iedereen bij elkaar op de zaak. Anders zou het niet te doen zijn, want normaal zijn deze monteurs altijd ergens op locatie aan de slag.' De informatie komt via internet, Uneto-vni, collega's of uit een artikel. Volgens Huizinga wisselt de interesse voor de toolboxmeetings. 'Soms ontstaat er wel eens wat toolbox-moeheid bij de medewerkers. Dan ervaren ze het als lastig. Als je dan eens uitgebreid over een ongeluk praat, heb je vaak weer de aandacht. Je moet echt constant blijven herhalen om iedereen alert te houden, ook al staat die herhaling ze soms tegen.'

Bij Van Dijnsen gebeuren zelden ongelukken op de werkplek. 'Wat brandwonden betreft heel soms een kleine verwonding, maar gelukkig nooit zo ernstig dat medische hulp noodzakelijk is. Zo'n verwonding kan je trouwens ook oplopen doordat medewerkers van andere bedrijven niet goed opletten. Dus daar moeten je medewerkers eveneens op bedacht zijn.'